

מאשר הגירסה השלישית, זו ששמענו מפי איש ארץ-ישראלי-השלמה: חזרנו לבית שלנו. יש לנו קושאן של הקדוש-ברוך-הוא (אולי אין אלוהים בשמיים, אבל הקושאן הוא אמיתי!). חזרנו ותפסנו את ביתנו. אלה שגרו בו — יש להם הרבה בתים אחרים. אין מה לרחם עליהם.

לחוסין אין בית אחר. לעזמו של חוסין אין בית אחר.

ערבי עיראקי רחוק מחוסין כשם שיהודי די ארגנטיני רחוק משבט.

אבל חוסין ושבט נשארים עומי דים זה מוד זה: עקשנים, נחושי החלטה. יצחק וישמעאל.

אפשר לומר: צדק מול צדק. והצדק הוא תמיד מוחלט. אין צדק יחסי. אין מישקל סגולי שונה לצדקים שונים.

אבל מי שמתכחש לצדק של הזר, לת, עושה אי-צדק. לכן אין זה רק מיקרה של צדק מול צדק. זהו גם מיקרה של אי-צדק מול אי-צדק.

קול דמי אחינו

ל מוח האנושי — לפחות של בן תרבות המערב — אינו משלים עם מצב שאין לו מוצא. כשהוא נתקל בבעייה ללא מוצא, הוא מתמרד ותובע פיתרון.

האם יש פיתרון?

יש אומרים: אין צורך בפיתרון. יש לנו כוח. מי שיש לו כוח, אינו זקוק לפיתרונות.

זהו, בפשטות, אחרי קילוף כל קלי

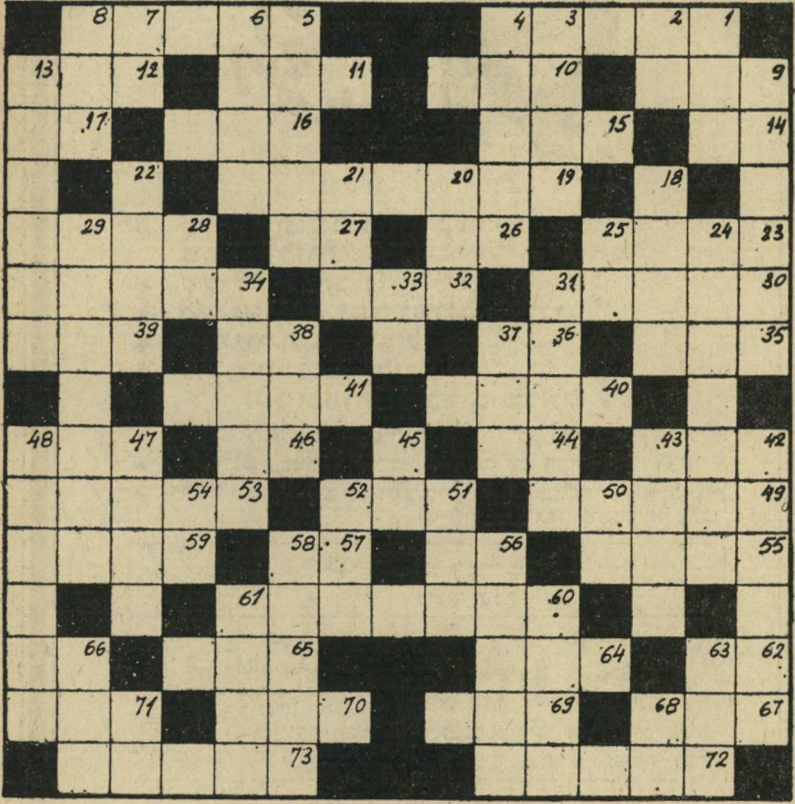
פוח הצביעות, הגישה של אנשי ארץ-ישראל השלמה.

יש אומרים: אין פיתרון. לכן עינינו לסמוך על הכוח. אין ברירה.

זוהי גירסתו של איש, שנסע פעמים רבות באוטובוס של שבט, ששיריו של שבט מרחפים על עולם ילדותו. משה דיין מבוגר בשבע שנים מבנו בכורו של שבט, שנפל, וגם אחיו של דיין, זוהר, נפל באות תה מילחמה. באחד מרגעי-האמת הגדירים שלו, על קבר רועי רוטברג, ביום הולדתו ה-41 של דיין ב-1956, אמר:

...מה לנו כי נטען על שינאתם אלינו? ... (הם) יושבים בחנות הפליטים... ולמול עינינו (הם) אנו הופכים לנו לנחלה את האדמה והכפרים בהם ישבו הם ואבותיהם... דור התנחלות אנו, ובלי כובעי-הפלדה ולוע הנתוח לא נוכל לטעת עץ ולבנות בית... זו גזירת דורנו, זו ברירת חיינו — להיות נכונים וחמושים, חזקים ונוקשים — או כי תישמט החרב מאגרופנו, ויכרתו חיינו. גזירת דורנו? וכי מי אומר שזה ישתנה בדור הבא? (והרי מאז 1956 כבר חלפו מחצית ימיו של דור!).

תשבץ השולם הזה

קיף משה לעבר הארץ. (72) בו עסקה מאטה הארי. (73) אלילה כנענית.

מאונץ:

- 1) בנה. (2) בד יקר קדום. (3) חוזה. (4) מסני. (5) מנה אחרונה פופולרית. (6) אשר. (7) מצבה. (8) את האתונות שלו חיפש שאול. (9) תפקיד ציבורי ברומא הרפובליקאית. (10) רישליה היה כזה. (11) ארגון פרה-ציוני שממנו צמח גל העלייה הראשון לא"י. (12) קלס. (13) שיח קוצני. (14) שיטה. (15) משפחת נדבנים יהודית. (16) מועד. (17) חיי במים. (18) החברה העברית לידע עם לפני קום המדינה. (19) מומחה ליחסי ישראל-ערב, יליד חיפה 1921. (20) נמצא. (21) התנצחות, פרשנות מחוכמת. (22) ידע את קונהו. (23) גול. (24) שליש הלילה. (25) מה שעולים חדר שים מקבלים בתנאים מעוררי קינאה. (26) חודש עברי. (27) קטסטרופה. (28) אביר אנגלי בימי ריצ'ארד לב הארי, גיבור רומן ידוע מאת וולטר סקוט. (29) סוג אדמה. (30) אות באלפבית. (31) שם שכיח לדובי צעצוע. (32) מילת בקשה. (33) נפח. (34) גואל. (35) עתה. (36) כינוי לרכוש הערבי שבעליו ברחו במלחמת תש"ח. (37) המהרתיים של אתמול. (38) היום ה' שביעי. (39) מתנה. (40) אבי מצביא שאול.

- 1) מור. (2) אמרגן בחדשות. (3) מין דיו. (4) נחש חונק שמוצאו דרום אמ"י דיקה. (5) אחד המזלות. (6) סוללה. (7) סוד. (8) עמק. (9) בעולתו נקים לנו גוע, אליבא ד'בית-ר'. (10) מיניסטר. (11) אפוס יווני קדום. (12) מנעול. (13) מסלגה. (14) משקה פופולרי. (15) שדכנית גיבור רת מחומר שהוצג בארץ. (16) נהר ב' רוסייה. (17) מיתר בגוף החי. (18) כלי נשק. (19) מה שנשאר ביד אחרי שספיר גובה את חלקו. (20) כינוי לאדם שבידו נותר רק 35 מאונץ. (21) חברה נפט אמ"י ריקאית. (22) עיר בצרפת. (23) שאינו צלול. (24) כלי הנשק שהפיל את חומת יריחו. (25) ממרכיבי אישיותו של האדם. (26) פרשן צבאי שהורשע בעבירות כבי-חוניות. (27) תו נגינה. (28) מלך יהודה. (29) לא חיובי. (30) ממלכה קדומה בדרום עבר הירדן. (31) פרסונה נון גראטה ש' שמו ירד מעמדו החדשות למרות שהוא עדין בארץ. (32) עיר בהודו. (33) בין שתי נקודות עובר רק אחד כזה, בתנאי שהוא ישר. (34) אצל האצילים הוא כחול. (35) צר. (36) היאחות חדשה בגולן. (37) גישא. (38) מאבני הריחים. (39) לא כדאי לפתוח לו פה. (40) בן צאן. (41) מין כלב. (42) אציל. (43) זוהר. (44) ההר ממנו הש-

הזמן, המרפא הגדול". כדברי שקספיר, יכול לפעול גם בכיוון ההפוך. נכדו של שבט, ובנו של חוסין, אינם יותר סלחניים. בני מחנות-הפליטים יונקים את תחושת העוול עם חלב אימם, ומעשיהם של משה דיין וחבריו מגבירים את התחושה מדי יום בירעם. איקרית, רפיח, עקרבה.

נכדו של שבט אדיש לבעייה הערבית הרבה יותר מסבו. בני דורו של שבט הבינו טו בבעייה מבעד לכוננת הרובה. בני דור הנכדים מביטים בה מבעד לכוננת ההפצצה של מטוס-פאנטום.

אין מרפא אוטומטי, ואין הזמן עושה את שלו. ואין התהום מצטמצמת.

קול דמי אחינו צועקים אלינו מן האדמה. דם בניו של שבט, דם בניו של חוסין, דם אחינו שייחרגו במלחמה הבאה.

"סלאם" ו"צולח"

ה ערבים מבדילים בין "סלאם" שהוא שלום, ובין "צולח", שפירושו השלמה הדדית.

השלום הוא עניין של אינטרסים. ההשלמה היא עניין של רגשות.

אפשר לחיות בשלום תוך שינאה הדדית — והעולם מלא דוגמאות. ההשלמה היא דבר עמוק הרבה יותר. הטכס מחייב את המשלימים לשבת יחד, לאכול יחד, להפוך מאוייבים לירידים.

חוסין, החדור מסורת זו, ושהוא הרבה יותר מעמיק מכפי שנראה במבט השיטחי, ביטא הבלדל זה כאשר אמר למראיין: בענייני השלום פנו נא אל הנכבדים. קאדי סוקאן משכם או מוסה נאצר מאל-בירה (שניהם אישים נהדרים, שמתו בינתיים), והוא יכול היה להוסיף: אבל בענייני ההש-למה תצטרכו לפנות אלי.

ההבלדל בלט מאוד בוויכוח היהודי. מאיר פעיל, איש מעשי ופרגמטי, דיבר על שלום פוליטי, על פיתרון הבעיות, על מדינה פלסטינית בצד מדינת ישראל, יוהר סמיר לנסקי, שאינו איש פרגמטי כלל, חשף לשנויה את עומק הרבדים המוסריים והרגי-שיים הנוגעים להשלמה.

אדה הם שני מישורים שונים. שניהם חשובים, והאחד משפיע על השני. השלום יכשיר לבכות להשי' למה. רק ההשלמה תיתן תשתית מוצקת לשלום.

בעייה פוליטית

א נוואר אל-סאדאת מדבר על שלום — שלום שלם. "חוץ מהחלפת שגרירים, פיתרון הבעיות, קביעת הגבולות, סידורי הביטחון.

הכל. חוץ מהשגרירים.

מדוע לא שגרירים? יען כי השגרירים, הנוכחות הגופנית איש ב' מחנה רעהו — הם עניין של צולח, של השלמה.

(להבדיל: חתימת הסכם-השילומים עם גרמניה היה "שלום", "השלום" הכשיר את הקרקע הריגשית ל"השלמה". הופעת השגריר הגרמני בארצנו היתה "השלמה".)

אנחנו צריכים להשיג שלום. סלאם, זוהי בעייה פוליטית, והדבר ניתן כיום להשגה. דרושה רק תחושה פוליטית ותכונה שיכלית.

אבל אנחנו צריכים להשיג גם השלמה, צולח. זה הרבה יותר קשה, ולכן דרושה תחושה מוסרית וחוכמת הרב.

החזרת בני בירעם ואיקרית לכפריהם ההרוסים יכלה להיות הזדמנות נהדרת להתחלת תהליך של צולח. היא הוזממה על-ידי ממשלה שאינה רוצה בשלום ב' תנאים שבהם ניתן להשיגו, ושאינה יודעת כלל צולח מהו.

אבל לא רק המעשים והמחדלים של הממשלה קובעים. אמנם, רק ממשלה יכולה לעשות סלאם. אבל כל אחד מאיתנו יכול לעשות משהו המען הצולח.

בבירעם, באיקרית, וקודם כל ב' דיבנו שלנו.

חשבץ 1823

זוהי חידת חשבונית. כל ריבוע מסמל סימרה. לאותן מספרות יש אותם סימנים. בעזרתן של פעולות חיבור וחיסור, יש למצוא איזון סימרה מציינ כל סמל של ריבוע.

